

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۱۵ دقیقه

نام آزمون: منطق درس دوم تستی

تاریخ آزمون:

۱ به ترتیب در هریک از گزینه‌های زیر کدام یک از دلالت‌ها به کار رفته است؟

(الف) علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را

(ب) رشته تسبیح گر بگسست معذورم بدار

(ج) دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود

۱ التزامی - مطابقی - تضمنی   ۲ التزامی - تضمنی - مطابقی   ۳ مطابقی - تضمنی - مطابقی   ۴ مطابقی - مطابقی - تضمنی

۲ در کدام عبارت مشترک لفظی یا ابهام ساختاری وجود ندارد؟

۱ آنها از ما عکس گرفتند.   ۲ او سال‌ها با فریب مبارزه کرد.   ۳ عفو لازم نیست اعدامش کنید.   ۴ چون ازو گشتی همه چیز از تو گشت.

۳ در عبارت «دسته گلی خرید، اگر چه خود دسته گلی بود که دسته گلی را به آب داده بود» به ترتیب در لفظ «دسته گلی» دلالت ..... و .....

..... (با اندکی تغییر)

۱ تضمن - تضمن - التزام   ۲ مطابقی - تضمن - تضمن   ۳ مطابقی - التزام - التزام   ۴ التزام - تضمن - التزام

۴ وقتی ظاهر یک کلمه موجب شود تا دو معنای آن را با هم اشتباه بگیریم، دچار مغالطه ..... شده‌ایم.

۱ توسل به معنای ظاهری   ۲ اشتراک لفظ   ۳ نگارش کلمات   ۴ بار ارزشی کلمات

۵ در کدام گزینه امکان وقوع مغالطه «توسل به معنای ظاهری» وجود ندارد؟

۱ گرد دست فتاده‌ای بگیرم مردی   ۲ این کتاب پر از ضد و نقیض است.

۳ سقراط پرچم فضیلت را برافراخت.   ۴ در جلسه دیروز رفتار شایسته‌ای نداشتی.

۶ در کدام عبارت امکان ایجاد مغالطه وجود ندارد؟

۱ این گاو چه شاخ‌های بزرگی دارد.   ۲ طرف شاخ گاو را شکاند.

۳ شاخ‌بازی در آوردن هزینه دارد.   ۴ قدرت، گاو مش حسن را به خانه‌شان برد.

۷ نوع دلالت در کدام گزینه امکان ایجاد مغالطه توسل به معنای ظاهری را ندارد؟

۱ گاو مش حسن زاید.   ۲ خانه دایی محسن پس از سال‌ها خراب شد.

۳ آنقدر گر سنهام که می‌توانم تمام بشقاب را ببلعم.   ۴ من ایرانم و تو عراقی چه فراقی.

۸ نوع امکان ایجاد مغالطه کدام عبارت در مقابل آن، به درستی ذکر شده است؟

۱ خرما قهوه‌ای است. ولی من رنگ تیره‌تر از آن را می‌پسندم. (شیوه نگارشی کلمات)

۲ تا قیامت هر که جنس آید بدان   در وجود آید بود رویش بدان (اشتراک لفظ)

۳ خدا نور آسمان و زمین و هرچه در آن دو است. (ابهام در مرجع ضمیر)

۴ سهیل به شهر روز گفت زلزله شش ریشتری خانه‌شان را خراب کرده است. (توسل به معنای ظاهری)

۹ نوع مغالطه احتمالی در کدام گزینه درست ذکر شده است؟

۱ گفت بروید کار کنید نگفت بروید بخوابید. (مغالطه توسل به معنای ظاهری)

۲ ثبت احوال: در این روستا همه کشاورز هستند. (مغالطه اشتراک لفظ)

۳ معلم از دانش‌آموز خواست از کتابش نگهداری کند. (ابهام در مرجع ضمیر)

۱۰ کدام عبارت ممکن است به مغالطه توسل به معنای ظاهری منتهی شود؟

۱ کتابم را به دوستم هدیه دادم.   ۲ من پول غذا را پرداخت کردم.   ۳ سیم کارت برادرم سوخت.   ۴ دزد ماشینم را برد.

۱۱) نوع مغالطه‌های به کار رفته در هر عبارت را مشخص کنید.

- علی کتاب احمد را به دوستش داد.

- از روستایی که ما در آن بودیم پرسید.

- که تو را به اینجا آورد!

۲) مغالطه نگارشی - توسل به معنای ظاهری - ابهام در مرجع ضمیر

۱) ابهام در مرجع ضمیر - اشتراک لفظ - توسل به معنای ظاهری

۴) مغالطه نگارشی - اشتراک لفظ - ابهام در مرجع ضمیر

۳) ابهام در مرجع ضمیر - توسل به معنای ظاهری - اشتراک لفظ

۱۲) نوع دلالت الفاظ زیر، به ترتیب در کدام گزینه درست ذکر شده است؟

«ماشینم را رنگ کردم.»

«کتابم را فروختم.»

«خانه را دزد برد.»

۱) تضمینی - مطابقی - التزامی   ۲) مطابقی - التزامی - التزامی   ۳) تضمینی - التزامی - مطابقی   ۴) مطابقی - التزامی - التزامی

۱۳) به ترتیب چه عاملی در عبارات زیر باعث بروز خطای اندیشه می‌شود و مغالطه به وجود آمده در هر یک از عبارات زیر ناشی از چیست؟

«سعید همسایه‌اش را تکریم می‌کند، او فرد متدینی است. - رستم بر اسب نشست، دستی بر سرش کشید و حرکت کرد.»

۱) استفاده از عبارات دوپهلوی، استفاده از عبارات دوپهلوی

۲) استفاده از عبارات دوپهلوی، شیوه نگارش کلمات

۳) اشتباه در کتابت و نگارش، استفاده از عبارات دوپهلوی

۴) اشتباه در کتابت و نگارش، شیوه نگارش کلمات

۱۴) نوع دلالت لفظ بر معنای جملات زیر، به ترتیب در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

الف) در هنگام کسوف بگوئیم خورشید گرفت.

ب) دلالت لفظ «شیر» بر معنای «شجاع»

۱) مطابقی - تضمینی   ۲) تضمینی - التزامی   ۳) التزامی - تضمینی   ۴) مطابقی - التزامی

۱۵) در کدام عبارت «مغالطه توسل به معنای ظاهری» وجود ندارد؟

۱) من که گفتم بعدازظهر می‌آیم؛ شب ساعت ۱۰ شب هم بعدازظهر است.

۲) گفته بودم برویم غذا بخوریم؛ نگفتم که کباب بخوریم.

۳) گفته بودم که برایت نوشابه می‌خرم، شب آب هم نوشابه است.

۴) من گفتم کیف پولم همراهم نیست؛ نگفتم پول همراهم نیست.

۱۶) به ترتیب در کدام یک از عبارات زیر احتمال بروز مغالطه اشتراک لفظی وجود دارد؟

الف) سومین و آخرین لباس، سفید است.

ب) ارسطو تدوین‌کننده منطق یونانی است.

ج) نمازت را مثل دیگران آخر وقت نخوان.

د) در فارسی کتاب‌های امثال قرآن زیاد نیست.

ه) او دوست ۳۰ ساله من است.

۱) الف - ب - د   ۲) الف - د - ه   ۳) ب - ج - د   ۴) ب - د - ه

۱۷) در عبارت (بخشش لازم نیست اعدامش کنید) امکان بروز چه مغالطه‌ای وجود دارد؟

۱) شیوه نگارش کلمات

۲) اشتراک لفظ

۳) ابهام در مرجع ضمیر

۴) توسل به معنای ظاهری

۱۸) کدام گزینه به دلالت التزامی اشاره ندارد؟

۱) ای دوست زلف خود را در دست باد مگذار

۲) ای سرو پای بسته به آزادی مناز

۳) ای که دستت می‌رسد کاری بکن

۴) از آتش فراغت شرحی شنیده بودم.

۱۹) نوع دلالت در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) چو آشامیدم این پیمان را پاک

۲) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی

۳) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار

۴) درافتادم ز مستی بر سر خاک

۲۰ لفظ «ایران» در عبارات «فردا به ایران برمی‌گردم»، «ایران همیشه سربلند است»، «وطن من ایران است» به ترتیب بیانگر چه نوع دلالتی است؟

- ① تضمنی - التزامی - مطابقی   ② مطابقی - التزامی - تضمنی   ③ تضمنی - التزامی - تضمنی   ④ مطابقی - التزامی - مطابقی

پاسخنامه تشریحی

۱) ۱ ۲ ۳ ۴ ← دلالیت التزامی

رشته تسبیح ← دلالیت مطابقی

دستم ← دلالیت تضمنی، چون منظور انگشتان است، نه تمام دست.

۲) ۱ ۲ ۳ ۴ ← در گزینه ۳ مغالطه شیوه نگارشی کلمات وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه ۱، گرفتن دو معنا دارد.

در گزینه ۲، ابهام ساختاری وجود دارد.

در گزینه ۴، گشتن دو معنا دارد.

۳) ۱ ۲ ۳ ۴ ← دسته گلی خرید، دلالیت «مطابقی» و دسته گلی بود، «دلالیت التزام» زیرا دسته گل بودن به معنای تمیز بودن است و دسته گلی به آب دادن، یعنی مرتکب خطایی

شدن است که «دلالیت التزام» است.

۴) ۱ ۲ ۳ ۴ ← مغالطه و اشتراک لفظ آن است که دو لفظ کاملاً شبیه به هم اما معانی آنها متفاوت باشد مانند لفظ شیر.

۵) ۱ ۲ ۳ ۴ ← امکان ایجاد مغالطه «توسل به معنای ظاهری» در جایی است که کلمه‌ای با دلالیت التزامی یا تضمنی آمده باشد؛ چرا که مغالطه توسل به معنای ظاهری وقتی رخ

می‌دهد که دلالیت مطابقی به جای دلالیت تضمنی یا التزامی به کار رود. در گزینه‌های «۱ و ۳» از کنایه و استعاره استفاده شده است که نشانگر دلالیت التزامی است و در گزینه «۲» منظور از کتاب،

مطالب کتاب است که بخشی از آن می‌باشد و این نشانگر دلالیت تضمنی است.

۶) ۱ ۲ ۳ ۴ ← گزینه‌های ۲ و ۳ امکان مغالطه توسل به معنای ظاهری دارد. گزینه ۴ هم ابهام در مرجع ضمیر است.

۷) ۱ ۲ ۳ ۴ ← به کار بردن دلالیت مطابقی به جای تضمینی یا التزامی منجر به مغالطه توسل به معنای ظاهری می‌شود.

در گزینه ۲ امکان این نوع مغالطه نیست.

۸) ۱ ۲ ۳ ۴ ← خُرما و خَرما ایجاد مغالطه شیوه نگارشی کلمات می‌کند. لفظ «بدان» را می‌توان به دو صورت بدان و بدان تلفظ کرد؛ پس اشتراک لفظ نیست. (رد گزینه ۲) نور

آسمان و زمین ممکن است ایجاد مغالطه توسل به معنای ظاهری کند. (رد گزینه ۳) گزینه ۴ هم مغالطه مشخص نبودن مرجع ضمیر است.

۹) ۱ ۲ ۳ ۴ ← در گزینه «۴» مرجع ضمیر در کتابش مشخص نیست. کتاب دانش آموز یا کتاب معلم.

۱۰) ۱ ۲ ۳ ۴ ← فقط در عباراتی که دلالیت التزامی با تضمنی داشته باشند، امکان بروز مغالطه توسل به معنای ظاهری وجود دارد. در گزینه «۳» سوخت به معنای التزامی به کار

رفته است. (خراب شدن)

۱۱) ۱ ۲ ۳ ۴ ← ضمیر - ش، مشخص نیست بر دوست احمد دلالیت می‌کند یا دوست علی

- در اینجا به منظور اهالی روستا است.

- «که» دو معنی دارد. ادات تعجب و چه کسی.

۱۲) ۱ ۲ ۳ ۴ ← به ترتیب:

قسمت بیرونی ماشین رنگ شده است. ماشینم را رنگ کردم: دلالیت تضمنی

لفظ کتاب مطابق با معنای اصلی است. کتابم را فروختم: دلالیت مطابقی

لفظ خانه فقط بر وسایل خانه دلالیت دارد: دلالیت التزامی. «خانه را دزد برد» شامل هیچ بخشی از اجزای تشکیل‌دهنده ساختمان خانه نمی‌شود.

۱۳) ۱ ۲ ۳ ۴ ← استفاده از عبارات دوپهلو و ابهام در مرجع ضمیر می‌تواند منشأ خطای در اندیشه شود.

سعید همسایه‌اش را تکریم می‌کند، او فرد متدینی است. ← مغالطه استفاده از عبارات دوپهلو

رستم بر اسب نشست، دستی بر سرش کشید و حرکت کرد. ← مغالطه مشخص نبودن مرجع ضمیر

۱۴) ۱ ۲ ۳ ۴ ← دلالیت «تضمنی» دلالتی است که لفظ، متضمن (دربردارنده) بخشی از معنای اصلی لفظ است. در مثال آورده شده در صورت سؤال: هنگام کسوف، مقصود از

خورشیدگرفتگی قسمتی از قرص خورشید است، نه تمام آن. دلالیت التزامی، دلالتی است که بر لازمه یک شیء دلالیت می‌کند. در مثال آورده شده در صورت سؤال، شجاع بودن لازمه شیر بودن

است.

۱۵) ۱ ۲ ۳ ۴ ← فقط در گزینه «۲» مغالطه توسل به معنای ظاهری وجود ندارد.

۱۶) ۱ ۲ ۳ ۴ ← الف: و به معنی «با» و به معنی «یعنی» (اشتراک لفظی)

ب: ارسطو تدوین‌کننده منطق، یونانی است.

ارسطو تدوین‌کننده منطق یونانی است. (مغالطه نگارشی)

ج: جمله دارای ابهام است. (ابهام در مرجع ضمیر)

۱- دیگران آخر وقت نماز می‌خوانند تو مانند آنها نباش

۲- دیگران آخر وقت نماز نمی‌خوانند

د: امثال دارای دو معنی است: مانند - ضرب‌المثل (اشتراک لفظی)

ه: دوست ۳۰ ساله دو معنی دارد:

قدمت دوستی ۳۰ ساله است

سن دوست من ۳۰ سال است. (اشتراک لفظی)

۱۷) ۱ ۲ ۳ ۴ با گذاشتن نقطه مقابل کلمه بخشش معنی آن به کلی تغییر می‌کند.

بخشش، لازم نیست اعدامش کنید. (بخشیده شود / اعدام نشود)

بخشش لازم نیست، اعدامش کنید. (بخشیده نشود / اعدام شود)

۱۸) ۱ ۲ ۳ ۴ زلف بخشی از مو است و دلال تضمینی دارد.

توجه: به یاد داشته باشید استعاره‌ها دلالت التزامی دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: سرو پای بسته دلالت التزامی از گرفتار است.

گزینه ۳: دست در گزینه سه دلالت التزامی از توانایی است.

گزینه ۴: آتش در گزینه چهار دلالت التزامی از سختی است.

۱۹) ۱ ۲ ۳ ۴ در سایر گزینه‌ها دلالت التزام وجود دارد.

۲۰) ۱ ۲ ۳ ۴ ایران در عبارت اول به معنی تضمینی است. او به یک شهر از ایران برمی‌گردد نه همه جای ایران.

منظور از سربلندی یک کشور، سربلندی یک محدوده جغرافیایی نیست، بلکه سربلندی مردمی است که در آن زندگی می‌کنند. بنابراین چون اشاره به لازمه یک کشور (مردم آن) شده است دلالت

التزامی دارد.

ایران در عبارت سوم به معنی مطابقی است. برداشت تضمینی از ایران در این عبارت صحیح نیست. نمی‌شود گفت بخشی از ایران وطن من است و کل ایران نیست.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴

۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴

۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴

۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴